

POSTANOWIENIE

Dnia 11 lutego 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wiliński

w sprawie **R.P.**

skazanego za czyny z art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k. oraz art. 160 § 1 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 11 lutego 2026 r.

kwestii dopuszczalności kasacji obrońcy skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Zamościu

z dnia 24 lipca 2025 r., sygn. akt II Ka 399/24,

zmieniającego

wyrok Sądu Rejonowego w Hrubieszowie

z dnia 25 kwietnia 2024 r., sygn. akt II K 749/23,

na podstawie art. 531 § 1 k.p.k. w zw. z art. 530 § 2 w zw. z art. 429 § 1 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

1. pozostawić kasację bez rozpoznania;
2. oddalić wniosek obrońcy skazanego o zasądzenie wynagrodzenia,
3. zwolnić skazanego R.P. od ponoszenia kosztów postępowania kasacyjnego, obciążając nimi Skarb Państwa,
4. zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz oskarżyciela posiłkowego M.R. kwotę 720 (siedemset dwadzieścia) zł tytułem zwrotu wydatków poniesionych w związku z ustanowieniem pełnomocnika w celu sporządzenia odpowiedzi na kasację.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Hrubieszowie z dnia 25 kwietnia 2024 r., sygn. akt II K 749/23, oskarżonego R.P. uznano za winnego ciągu przestępstw z art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k., za który wymierzono mu karę 4 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres próby 3 lat. Nadto, zasądzone środki karne w postaci zakazu kontaktowania się z pokrzywdzonym i zbliżania się do niego.

Po rozpoznaniu apelacji prokuratora, obrońcy oskarżonego i oskarżonego, wyrokiem Sądu Okręgowego w Zamościu z dnia 24 lipca 2025 r., sygn. akt II Ka 399/24, zmieniono wyrok w ten sposób, że uchylono rozstrzygnięcia zawarte w jego punktach I, II, III, oskarżonego uznano za winnego czynów z art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k. oraz z art. 160 § 1 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k., za które orzeczono kary jednostkowe odpowiednio 2 miesięcy pozbawienia wolności i 3 miesięcy pozbawienia wolności, które objęto węzłem kary łącznej 4 miesięcy pozbawienia wolności, a której wykonanie warunkowo zawieszono na okres próby 3 lat. Nadto, zasądzone w związku z pierwszym z czynów środki karne w postaci zakazu kontaktowania się z pokrzywdzonym i zbliżania się do niego, a w pozostałym zakresie utrzymano wyrok w mocy.

Ustanowiona z urzędu w postępowaniu kasacyjnym obrońca oskarżonego adw. A.S. wniosła kasację od wyroku Sądu odwoławczego, zaskarżając go w całości i podnosząc:

„Zarzut 1 - rażące naruszenie art. 457§ 3 k.p.k. w zw. z art 424 § 1 pkt 1-2 k.p.k. polegające na tym, że Sąd odwoławczy sporządził uzasadnienie wyroku w sposób rażąco niepełny, powierzchowny i nieodpowiadający wymogom ustawowym, albowiem:

1. nie odniósł się w sposób merytoryczny do zarzutów zawartych w apelacji obrońcy oskarżonego, oraz oskarżonego
2. nie wskazał, z jakich dowodów wywiódł ustalenia, że oskarżony rzeczywiście kierował groźby zabójstwa wobec pokrzywdzonego,

3. nie przedstawił argumentacji, dlaczego uznał, iż po stronie pokrzywdzonego wystąpiła obiektywna i uzasadniona obawa spełnienia gróźb,
4. nie uargumentował powodów zmiany kwalifikacji prawnej czynu na przestępstwo z art. 160 k.k. a w szczególności nie podał z jakich powodów uznał, że oskarżony swoim zachowaniem naraził pokrzywdzonego na niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu,
5. nie rozważył zarzutów dotyczących błędnej oceny zeznań pokrzywdzonego, braku świadków potwierdzających kierowanie gróźb, a także sprzeczności tych zeznań z dowodami złożonymi przez obronę
6. nie uzasadnił w wyroku z jakich powodów oddalił złożony przez obronę wniosek dowodowy zmierzający do ustalenia braku możliwości obiektywnego postrzegania zachowania oskarżonego przez pokrzywdzonego (ograniczony widoku z uwagi na drzewa i usytuowanie posesji), mimo że dowód ten mógł mieć kluczowe znaczenie dla ustalenia, czy pokrzywdzony rzeczywiście widział zachowanie oskarżonego, gdy ten miał do niego biec z wiatrówką podczas gdy pokrzywdzony jechał obok posesji oskarżonego rowerem.
7. nie uzasadnił w wyroku oddalenia wniosku dowodowego o przesłuchanie pokrzywdzonego w obecności psychologa celem stwierdzenia czy wymieniony w prawidłowy sposób odtwarza i zapamiętuje zdarzenie.

Uzasadnienie Sądu odwoławczego ograniczyło się do lakonicznych stwierdzeń, że brak świadków nie przesądza o braku zdarzenia oraz że pokrzywdzony był osobą wiarygodną, nie popierając tego żadnymi argumentami ani analizą dowodową. Tym samym Sąd II instancji nie wywiązał się z ustawowego obowiązku wskazania motywów rozstrzygnięcia.

Zarzut 2 — rażące naruszenie art. 433 § 2 k.p.k. oraz art. 457 § 3 k.p.k. polegające na tym, że Sąd odwoławczy nie rozpoznał w należyty sposób zarzutów apelacji obrońcy i oskarżonego, ograniczając się do ich formalnego odrzucenia, bez realnego odniesienia się do ich treści. Sąd nie dokonał w uzasadnieniu wyroku oceny:

1. zarzutu braku wiarygodnych dowodów potwierdzających groźenia pokrzywdzonemu oraz braku po stronie pokrzywdzonego obiektywnych

obaw a także faktu, że pokrzywdzony nie potrafił wskazać w jakim kierunku oskarżony oddał strzał i że zeznania pokrzywdzonego są mało wiarygodne i zmienne.

Zarzut 3 - rażące naruszenie prawa materialnego, tj. art. 160 § 1 k.k. polegające na błędnym zastosowaniu tego przepisu przez Sąd odwoławczy, który - zmieniając kwalifikację prawną czynu z art. 190 § 1 k.k. (groźby karalne) na art. 160 § 1 k.k. (narażenie na niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu) - nie wykazał, w jaki sposób zachowanie oskarżonego wypełniło znamiona tego przestępstwa. W szczególności Sąd nie wskazał, na czym miało polegać realne narażenie pokrzywdzonego na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia. Uzasadnienie ogranicza się do ogólnego stwierdzenia, że takie narażenie miało miejsce, bez jakiegokolwiek odniesienia do ustaleń faktycznych czy oceny rodzaju broni (wiatrówki), jej mocy i odległości, z jakiej rzekomo doszło do oddania strzału.

Zarzut 4 - naruszenie art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. polegające na dokonaniu przez Sąd odwoławczy oceny dowodów w sposób dowolny, a nie swobodny, poprzez:

2. bezkrytyczne przyjęcie za wiarygodne zeznań pokrzywdzonego, pomimo istnienia istotnych sprzeczności i braku potwierdzenia ich przez jakichkolwiek świadków,
3. pominięcie dowodów przemawiających na korzyść oskarżonego, w szczególności zeznań świadka W.P. potwierdzającego brak możliwości widzenia przez pokrzywdzonego zdarzenia z użyciem wiatrówki z uwagi na zasłonięcie posesji drzewami,
4. nieuwzględnienie faktu istniejącego od lat konfliktu sąsiedzkiego, który mógł mieć wpływ na subiektywną interpretację zachowań oskarżonego przez pokrzywdzonego.

ZARZUT 5 - rażące naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na treść orzeczenia polegające na bezpodstawnym oddaleniu przez Sąd odwoławczy wniosków dowodowych obrony i oskarżonego o:

1. dopuszczenie dowodu z oględzin nieruchomości (posesji oskarżonego) na okoliczność wykazania, że pokrzywdzony nie miał możliwości widzenia oskarżonego, który rzekomo miał biec w jego kierunku z wiatrówką, podczas gdy

pokrzywdzony jechał rowerem, z uwagi na zasłonięcie linii widoczności przez drzewa i zabudowania,

2. dopuszczenie dowodu z ponownego przesłuchania pokrzywdzonego w obecności psychologa, w celu oceny wiarygodności jego zeznań, z uwagi na wiek, współistniejące choroby typowe dla tego wieku, a także fakt zmiany wersji wydarzeń w toku postępowania.

Oddalenie powyższych wniosków dowodowych przez Sąd odwoławczy naruszyło przepisy art. 170 § 1 pkt 2 i 5, art. 170 § 1 a k.p.k., art. 167 k.p.k., art. 366 § 1 k.p.k., art. 7 k.p.k. oraz art. 410 k.p.k., albowiem sąd nie wykazał w uzasadnieniu wyroku, z jakich przyczyn uznał dowody te za nieistotne dla rozstrzygnięcia, a ich przeprowadzenie mogło mieć istotny wpływ na ustalenia faktyczne i wynik sprawy.

ZARZUT 6 - rażące naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na treść orzeczenia polegające na błędnym wskazaniu przez Sąd odwoławczy w formularzu wyroku, że oskarżyciel publiczny w apelacji zarzucał naruszenie prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu z art. 190 k.k., podczas gdy w rzeczywistości wniesiona apelacja zawierała zarzut błędnych ustaleń faktycznych, a nie zarzut naruszenia prawa materialnego, co doprowadziło do wadliwego rozpoznania granic środka odwoławczego oraz stanowiło naruszenie art. 433 § 1 i 2 k.p.k., art. 434 § 1 k.p.k., art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 437 § 1 k.p.k., mające istotny wpływ na treść wyroku.

Zarzut 7 - naruszenie prawa materialnego polegające na niezastosowaniu § 11 pkt 4 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu a w konsekwencji błędnym ustaleniu wysokości wynagrodzenia obrońcy z urzędu w postępowaniu odwoławczym poprzez przyjęcie, że za dwa terminy rozprawy przysługuje jedynie dwukrotność stawki 168 zł, zamiast stawki 840 zł przewidzianej dla obrony w postępowaniu odwoławczym, co skutkowało zaniżeniem wynagrodzenia łącznie o kwotę 1.653,12 zł brutto (z VAT)".

Podnosząc powyższe, skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania, ewentualnie

uchylenie obu wyroków i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, ewentualnie uniewinnienie oskarżonego, uchylenie orzeczenia w części dotyczącej rozstrzygnięcia o kosztach pomocy prawnej udzielonej z urzędu, a także o przyznanie kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu, które nie zostały opłacone w całości ani w części oraz zwolnienie skazanego w całości z ponoszenia opłaty za wniesienie kasacji.

W pisemnych odpowiedziach na kasację, prokurator Prokuratury Rejonowej wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej, a pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego M.R. r. pr. T.K. – o oddalenie kasacji i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jako niedopuszczalna z mocy ustawy nie podlega rozpoznaniu.

Przepis art. 523 § 2 k.p.k. stanowi, że „kasację na korzyść można wnieść jedynie w razie skazania oskarżonego za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania”. Ograniczenie to nie dotyczy jedynie kasacji wnoszonych w trybie art. 521 § 1 i 2 k.p.k. przez tzw. podmioty specjalne (Prokurator Generalny, Rzecznik Praw Obywatelskich, Rzecznik Praw Dziecka), a także tych wskazujących na wystąpienie w sprawie bezwzględnej przyczyny odwoławczej (por. art. 523 § 4 k.p.k.). W konsekwencji kasacja na korzyść nie przysługuje stronie w wypadku skazania na karę grzywny, karę ograniczenia wolności albo karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, albo w razie odstąpienia od wymierzenia kary, jak również w razie umorzenia lub warunkowego umorzenia postępowania.

Opisana wyżej przeszkoda do wniesienia kasacji na korzyść R.P. wystąpiła w niniejszej sprawie, skoro prawomocnie skazano go na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania. W tych okolicznościach, skoro wyznaczony z urzędu obrońca uznał, że istnieją podstawy do wniesienia w przedmiotowej sprawie kasacji, powinien był oprzeć ją wyłącznie o zarzuty stanowiące tzw. bezwzględne przyczyny odwoławcze. Tymczasem w sporządzonej kasacji zarzucił wyrokowi Sądu odwoławczego inne naruszenia prawa procesowego i materialnego, niemające tego statusu. Uchybił tym samym treści art.

523 § 2 i 4 pkt 1 k.p.k., ustanawiającym warunki wniesienia kasacji na korzyść skazanego.

Wniosek obrońcy z urzędu o przyznanie na jego rzecz wynagrodzenia za sporządzenie kasacji podlegał oddaleniu, ponieważ wynagrodzenie to nie przysługuje mu ze względu na sporządzenie niedopuszczalnego z mocy ustawy środka zaskarżenia (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 listopada 2018 r., II KK 409/18 i powołane tam orzeczenia).

Na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. należało zwolnić skazanego od ponoszenia kosztów postępowania kasacyjnego, uwzględniając jego trudną sytuację materialną, a także mając na uwadze względy słuszności, przemawiające za nieobciążaniem kosztami postępowania skazanego, gdy nie miał on wpływu na wniesienie przez obrońcę niedopuszczalnej kasacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2016 r., V KK 21/16). Tym samym koszty te należało przejąć na rachunek Skarbu Państwa.

Z uwagi zaś na zawarcie w sporządzonej przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego odpowiedzi na kasację „wniosku o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych” należało zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz oskarżyciela posiłkowego M.R. kwotę 720 zł tytułem zwrotu wydatków poniesionych w związku z ustanowieniem pełnomocnika w celu sporządzenia odpowiedzi na kasację. Wprawdzie sporządzona odpowiedź rodzi wątpliwości co do jej profesjonalizmu, skoro nie dostrzeżono w niej niedopuszczalności kasacji i wniesiono o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej, jednak trzeba wziąć pod uwagę, że przyjęcie kasacji przez Sąd odwoławczy generowało po stronie oskarżyciela posiłkowego potrzebę zasięgnięcia pomocy pełnomocnika w celu ustosunkowania się do jej treści, w tym również ewentualnej oceny jej dopuszczalności, a zatem poniesienia kosztów, które niezależnie od jakości podjętej przez pełnomocnika czynności należało mu w tej sytuacji zwrócić. Wysokość wynagrodzenia ustalono w oparciu o § 11 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2023.1935).

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

[WB]

[r.g.]